

«СТРАЦІЦЬ ТАКУЮ ЎНІКАЛЬНУЮ СТРУКТУРУ, ЯК БЕЛКААПСАЮЗ»

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

«Чытай, нам прырэжучь нешта са Смаленскай, Бранскай, можа, Пскоўскай абласцей. А заходнюю Беларусь мы павінны (да Мінска, як вы ведаеце, мяжа была) аддаць Польшчы. Гэта новыя «дэмакратычныя ўлады вядуць перамовы» на Захадзе на гэты конт, — растлумачыў кіраўнік дзяржавы. — Хто з вас можа з гэтым пагадзіцца? Можа, хтосьці і можа, але я — ні ў якім выпадку. Мы будзем змагацца да апошняга за нашы землі. Тым больш мы ж нікому праблем не дастаўляем. Мы ж нікому нічога не павінны. Мы не прэтэндуюем ні на Вільню, ні на Беласточчыну, ні на расійскія, ні на ўкраінскія землі. Нам дастаткова таго, што гістарычна нам дасталася. Гэта нашы беларускія землі».

Таксама Прэзідэнт агучыў яшчэ адзін факт, які звязаны са становішчам на ўкраінскім напрамку: «Тое, што мне далажылі ранаідай. Толькі сёння затрымалі некалькі дыверсантаў на ўкраінскай граніцы. З дапамогай дронаў па балотах некаторыя з украінскіх грамадзян перапаўзлі на нашу граніцу, перакідалі ўзрыўчатку для ўчынення дыверсій перш за ўсё на тэрыторыі Расіі і Беларусі. Толькі што скончылася контртрэрызатарыя аперацыя, якую вы нават не заўважылі. І добра. Гэта не ваша справа. Вы павінны спакойна працаваць, рабіць сваю працу. Толькі што чэкіскай ваеннай аперацыя завяршылася. Затрыманы былі ўсе дыверсаны. А сярод іх — беларусы». Прычым, па словах Прэзідэнта, падобныя выпадкі здароўца два-тры разы на тыдзень. Ён зрабіў акцэнт на тым, што ў такіх абставінах ні ў якім разе нельга дапускаць самазаспакоенасці. «І нам — і мне як Прэзідэнту, і ўладзе — перш за ўсё вельмі важная падтрымка і маналіт усіх нас і нашага народа. Мы — кіраўнікі. Ад нас усё залежыць. Будзем мы адзіныя і маналітныя — будзе і народ адзіны і маналітны. Тым больш пераважная большасць беларусаў зразумелі, што магло быць і чаго нельга дапусціць. Таму я ўвесь час напружваю органы ўлады: не расслабляйцеся — страцім краіну».

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу, што тыя, хто думае, што будзе лепш, калі нас падзяляць і па частках кудысьці прымуць — памыляюцца. Ён падкрэсліў, што, калі б так было добра, то ў 20—30 гадах мінулага стагоддзя, калі частка Беларусі знаходзілася ў складзе Польшчы, беларусы не змагліся б за сваю незалежнасць.

«Таму давайце зробім усё для таго, каб на гэтай зямлі быў мір. А ён будзе толькі тады (як я кажу: дайце мне эканоміку), калі дасце эканоміку. А вы, Белкаапсаюз, — вялізная частка нашай эканомікі — 30 працэнтаў насельніцтва вы павінны абслугоўваць. Рабіце высновы. Адсюль жорсткі падыход да многіх пытанняў — ад адукацыі, аховы здароўя да гандлю», — сказаў беларускі лідар.

ТРЭБА ВЫПРАЦАВАЦЬ АГУЛЬНАРЭСПУБЛІКАНСКУЮ КАНЦЭПЦЫЮ АБСЛУГОЎВАННЯ СЕЛЬСКАГА НАСЕЛЬНІЦТВА

Прэзідэнт заявіў: не трэба гэтых адгаворак, што спажыўкааперацыя — самастойны гаспадарчы суб'ект, маўляў, вы нам не перашкаджайце. «Добра, ніхто да вас лезці не будзе. Але за вынік спытаем», — падкрэсліў ён. Але Аляксандр Лукашэнка папярэдзіў, што тады і ў бюджэт хадзіць не трэба.

«З якіх часоў гандаль, адзін з вельмі асноўных кірункаў, грамадскае харчаванне, былі стратнымі?» —

задаў рытарычнае пытанне кіраўнік дзяржавы. Па яго словах, работа Белкаапсаюза — гэта не толькі эканамічныя паказчыкі. Гэта пытанне палітычнае. «Беларусь — дзяржава, дзе абсалютным прыярытэтам з'яўляецца дабрабыт простага чалавека-працаўніка. Асабліва вясцоўца. Таму мы заўсёды падтрымлівалі і будзем падтрымліваць вёску. Менавіта ў абслугоўванні жыхароў вёсак і маленькіх пасёлкаў заключаецца сацыяльная роля спажывецкай кааперацыі. У тым ліку і па якасці вашай працы людзі ацэньваюць усю вертыкаль улады. Вы — аблічча гэтай улады. І гэта народная ацэнка павінна быць толькі станоўчай», — заявіў Аляксандр Лукашэнка. Але сёння гэтая ацэнка не надта станоўчая. Старшын райвыканкамаў, здаецца, забыліся, што на іх ляжыць адказнасць за даручаную тэрыторыю, за ўсе справы ў раёне, у тым ліку і за спажывецкую кааперацыю. Прэзідэнт упэўнены, што яе работу ў вёсцы не заменіць ніякія прадпрыемствы: «Не павінна быць так, што ў райцэнтры на адным пятаку нос у нос працуюць 4-5 крам, ствараюць канкурэнцыю адна адной, а ў вёску ніхто не едзе. Або выбіраюць самыя прывабныя маршруты, вакол горада праехацца, зняць вяршкі. Да межаў раёна, дзе 10—20 жыхароў, прыватнік не асабліва рвецца, у найлепшым выпадку летам, калі там дачнікі з'ехаліся. Давайце дамовімся так: усе рашэнні аб арганізацыі гандлю прымаем зыходзячы з інтарэсаў насельніцтва. І галоўнай фігурай тут будзе старшыня райвыканкама. Хоча прыватнік працаваць на тых жа сацыяльных умовах і ў сумленнай канкурэнцыі — няхай бярэ пад адказнасць усю тэрыторыю, каб людзі нідзе і ні ў чым не мелі патрэбы».

Прэзідэнт прывёў у прыклад Расію, дзе спажывецкую кааперацыю спачатку загубілі, а цяпер спахваліся і шукаюць магчымасць адрадыцца. Але безвынікова. «Не можа, ды і не хоча там прыватнік вырашыць усё пытанні! Яму нявыгадна, а пакутуе прасты чалавек. Таму я кожны год падтрымліваю Белкаапсаюз і спрабую ўсяляк разварушыць. Але трэба глядзець і на выдаткі», — сказаў ён. Кіраўнік дзяржавы параіў кіраўніку Белкаапсаюза разам з мясцовай уладай пралічыць свае магчымасці, склаці адпаведны бізнес-план. «Ды ўвогуле. Надышоў час выпрацаваць агульнарэспубліканскую канцэпцыю абслугоўвання сельскага насельніцтва. Людзі, якія працуюць на зямлі, не павінны ні ў чым мець патрэбу. Яны самыя адданыя і надзейныя. Успомніце пандэмію, 2020 год, калі па Мінску хадзілі шатуны, хісталі краіну. А яны працавалі», — сказаў беларускі лідар. У сувязі з гэтым кіраўнік дзяржавы чакае ад урада канкрэтных прапаноў па рэгіёнах і населеных пунктах з колькасцю жыхароў да 200 чалавек. Па яго словах, неабходна зацікавіць усе суб'екты гаспадарання ў абслугоўванні сельскага насельніцтва, стварыць стымуляцыйныя ўмовы. І ў такога гіганта, як Белкаапсаюз, тут будзе асабліва роля. Прэзідэнт даручыў ураду, асабіста прэм'ер-міністра, Камітэту дзяржаўнага кантролю ўзяць на асаблівы кантроль усе дамоўленасці, агучаныя на сходзе.

Кіраўнік дзяржавы таксама агучыў самыя праблемныя пытанні дзейнасці Белкаапсаюза, па якіх трэба неадкладна прымаць рашэнні.

ПЕРШАЕ. ГАНДАЛЬ

«На жаль, прадаўцаецца ўстойліва тэндэнцыя зніжэння ўдзельнай вагі спажыўкааперацыі ў рознічным тавараабароце гандлёвых арганізацый рэспублікі», — заўважыў Аляксандр Лукашэнка. У пацвярджэнне сваіх слоў ён прывёў лічбы: «Калі ў 2010 годзе на долю спажыўкааперацыі прыходзілася

12,2 працэнта агульнага аб'ёму, то ў 2020 годзе — 3,9 працэнта, у 2023-м — не дацягваеце і да 3 (2,7 працэнта)».

«Пры наяўнасці паважнай інфраструктуры недапрацоўваецца ў некаторых райцэнтрах і буйных населеных пунктах, суцэльныя страты на вёсцы. У спажывецкай кааперацыі ёсць свая ніша — гэта магазіны крокавай даступнасці. Іх не заменіць ніводны гіпермаркет. Зразумела, канкурэнцыя вельмі жорсткая. Але ў барацьбе за пакупніка вас ніхто не стрымлівае», — канстатаваў Прэзідэнт.

Ён нагадаў, што мінулы раз дамаўляліся аптымізаваць сам працэс арганізацыі гандлю — ад закупкі тавару, уваходных коштаў, асартыменту, дастаўкі ў гандлёвыя аб'екты да яго выкладкі, рэкламы і таму падобнага. Казалі аб адзіным аператары закупаў, развіцці інтэрнэт-гандлю. У выніку нічога дзейснага так і не ўкаранілі. Але, па яго словах, і на такім неспрыяльным агульным фоне ёсць арганізацыі, якія змаглі дастойна забяспечыць попыт насельніцтва, нарасціць аб'ёмы продажаў. А іх праца выклікае ў людзей толькі станоўчыя водгукі. І прыклады рэнтабельнай работы мясцовых райспажыўтаварыстваў ёсць ва ўсіх абласцях. «Што ж замінае астатнім працаваць так, каб людзі не скардзіліся ў выканкамы і не ладзілі бурныя дэбаты ў сацсетках? Так, пра такія выпадкі мяне таксама інфармуюць. Таму я амаль кожны дзень атрымліваю інфармацыю з месцаў, у тым ліку аб вашай рабоце», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што пры ўсіх недахопах рэзервы ў Белкаапсаюза вялізныя. І там, дзе аб'ектыўна неабходна дапамога, дзяржава заўсёды падстаўляла і падставіць плячо. Але, як настойвае Прэзідэнт, варушыцца трэба і самім. Ён прывёў у прыклад адкрыты ў канцы мінулага года ў Мінску Першы нацыянальны гандлёвы дом, дзе сабралі вытворцаў з усіх рэгіёнаў. Гандлёвы цэнтр адразу стаў папулярны і ў мінчан, і ў гасцей сталіцы. Штодзень яго наведваюць да 20 тысяч чалавек. «А чым там прадстаўлены Белкаапсаюз? — спытаў Прэзідэнт. — Футрамі? Развесіце футры і чакаць — гэта самае простае. А дзе вашы аб'екты грамадскага харчавання? Вам там адчынення дзверы. Калі не — вы скажыце. Усе кіраўнікі тут, мы выправім. Чаму няма кавярні і прадуктовай крамы, дзе прадаюцца цудоўныя (як вы часта дэманструеце, і мне ў тым ліку) выпечка, салёныя агуркі, квашаная капуста, драпікі, сала і іншыя скаркі? Ніхто лепш за вас не ўмее гэта ўсё прыгатаваць. Прадукцыя натуральная, якасная, па традыцыйных рэцэптах. Гэта ж у Мінску людзі, якія ў асноўным ужо забылі гэта, купяць з вялізным задавальненнем, і турбысты. А вам дадатковая рэклама. І гэта толькі адзін з прыкладаў таго, як можна аднавіць паўнаважнасць прысутнасць кааператываўнага гандлю ў гарадах».

Прэзідэнт заўважыў, што ўніверсальных крам сёння ў краіне дастаткова. Цяпер запатрабаваны гандлёвыя пункты, якія працуюць па пэўнай асартыментнай канцэпцыі, напрыклад кандытарскія, мясныя, дробнааптовыя. Па словах кіраўніка дзяржавы, цяпер можна не толькі развіваць уласныя фірменныя гандаль, але і наладзіць узаемадзейнасць з беларускімі вытворцамі, стаць своеасаблівым бізнес-хабам для ўсяго беларускага. «Вашы пляцоўкі — іх прадукцыя.

Вы павінны быць правадніком аичинных тавараў у рэгіёны, асабліва ў глыбінку. Ад гэтага выйграюць усе. Але ўважліва ацаніце далягды. Калі гэта апраўдана, пастаўце на маршрут аўтакраму са звычайным графікам работы. Вясцоўцы павінны атрымаць якасную заме-

ну стацыянарнай краме», — параіў беларускі лідар. У пацвярджэнне сваіх слоў ён прывёў рэальны выпадак з жыцця. У Мастоўскім раёне Гродзенскай вобласці ў сувязі са звальненнем прадаўца была прыпынена работа магазіна. Часова арганізавалі аўтакраму. Але ў першай палове дня. І настаўнік сельскай школы скардзіцца: яму пакінуць дзетак без нагляду, каб купіць прадукты, ці галодным сядзець? «Трэба думаць аб людзях. У рэшце рэшт прааналізуйце магчымасць аптымізацыі маршрутаў з улікам вызнаго абслугоўвання сельскага насельніцтва іншымі арганізацыямі». — паставіў задачу Прэзідэнт. Ён адзначыў, што сёння вёску абслугоўваюць шмат арганізацый: і пошта, і бытавыя паслугі, сацыяльная абарона, ФАПы. «Старшыні райвыканкамаў не працуюць: яны гэта павінны аб'яднаць, выпрацаваць лагістыку. Едзе Белкаапсаюз — можна завезці туды і пошту, і лекі падкінуць, і гэтак далей», — прапанаваў Аляксандр Лукашэнка.

Асобную ўвагу Прэзідэнт звярнуў на работу крам на колах: яны павінны быць сучаснымі, зручнымі для пакупнікоў. «І гэтыя крамы на маршруту яны не маглі з'ехаць — адразу забяспечыцца». Вы кажаце, нерэнтабельныя гэтыя аўтакрамы. А вы паглядзіце, куды яны ездзяць і што яны робяць», — абзначыў яшчэ адну праблему кіраўнік дзяржавы. Ён выказаў упэўненасць, што добрыя аичинныя напрацоўкі дазваляць годна абнавіць аўтапарк. Улічваючы сацыяльнае значэнне такога фармату, Прэзідэнт даручыў ураду, губернатарам прапрацаваць пытанні фінансавана забеспячэння набыцця сучасных абсталяваных аўтамабіляў для гэтых мэт. Такія пытанні ён даручыў узяць на кантроль і Адміністрацыі Прэзідэнта. Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу, што Белкаапсаюзу трэба будзе адрамантаваць і існуючы аўтапарк — не трэба разлічваць выключна на новыя машыны. «Лішніх грошай няма. Нават калі будучы, проста так іх ніхто вам не дасць, — папярэдзіў ён. — Таму разумна падыдзем да гэтага пытання. Але ў гэтым годзе праблему трэба вырашыць».

Асобна беларускі лідар спыніўся на пытаннях арганізацыі гандлёвага працэсу, захавання нормаў і правілаў. «Наяўнасць тавараў са скончанымі тэрмінамі прыдатнасці — гэта чырвоная лінія. Няма тавару — дрэнна, але пратэрміноўка наогул недапушчальная», — заўважыў ён. А фактаў такіх дастаткова. Камітэт дзяржаўнага кантролю ў 2023 годзе правёў праверкі і маніторынгі ў 271 гандлёвым аб'екце. Парушэнні ўстаноўлены практычна ў кожным з іх. У выніку да адміністрацыйнай і дысцыплінарнай адказнасці прыцягнуты 165 чалавек. Накіравана 107 рэкамендацый па паляпшэнні працы.

«Я гэта зараз кажу і думаю, што быў шэраг скаргаў — працаваць няма каму. Ты з прадаўца патрабуеш: «Звольню і іншае» — кажа: «Звальняйце». Губернатары, запомніце, з сённяшняга дня вы наведзце парадак так, што ніхто не зможа адкрыць рот і сказаць: «Звальняйце, я сыходжу». Паўтараць больш не буду, вы ведаеце, пра што ідзе размова. Я вам казаў навесці парадак у краіне з кадрамі, каб не было гэтых балбатуноў, дармаедаў, лайдакоў. Думаю, начальнікі мяне пачулі», — паставіў задачу кіраўнік дзяржавы.

ДРУГОЕ. ГРАМАДСКАЕ ХАРЧАВАННЕ

Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што сёння ва ўсіх кутках нашай краіны працуе цэлая сетка — звыш тысячы аб'ектаў грамадскага харчавання Белкаапсаюза. «Тое, што вы

можаце здзівіць сваімі кулінарнымі шэдэўрамі на выставах, кірмашах, розных мерапрыемствах, — факт. Для мяне факт, што вы ўмееце гэта рабіць. Але я адразу думаю: чаму не рабіце? Неабходна забяспечыць такі ж узровень сэрвісу і ў паўсядзёнай працы. Насельніцтва, асабліва моладзь, сёння актыўна наведвае розныя кавярні, сеткі хуткага харчавання, цікавіцца, каштуе, выбірае, параўноўвае. Чым можаце зацікавіць вы? У вас шмат чым можна зацікавіць. А як на справе? Вядома, любоў да звыклых страў мінулых гадоў у людзей будзе заўсёды. Але маладое пакаленне больш патрабавальнае. Трэба перапрафіляваць дзеючыя пункты, адкрываць канцэптуальна новыя. Развівайце далей свае ўласныя брэндзі», — сказаў Прэзідэнт. Ён таксама параіў зрабіць акцэнт на дастаўцы, абедзенных меню, абслугоўванні вызначных мерапрыемстваў, развіцці прыдарожнага сэрвісу, з якім спажывецкая кааперацыя ўвогуле зацікава.

Як акцэнтаваў кіраўнік дзяржавы, работа галіны грамадскага харчавання сёння з'яўляецца рэзервам для павелічэння рознічнага тавараабароту. «І сёлета Белкаапсаюз павінен яе максімальна актывізаваць. Распрацуйце адзіную маркетынговую канцэпцыю, каб чалавек, які ўбачыў вашу шыльд, сапраўды ведаў: будзе па-дамашняму натуральна і смачна», — паставіў задачу беларускі лідар.

ТРЭЦЬЕ. НАРЫХТОЎЧАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

Гэта традыцыйная функцыя спажыўкааперацыі. Работа па закупцы лішкаў сельскагаспадарчай прадукцыі, вырашчанай ва ўласных падсобных і фермерскіх гаспадарках, ідзе круглы год. У сезон дадаюцца дары лесу. «Мяркуючы па статыстыцы, вамі з зайздросным пастаянствам забяспечваецца штогадовы прырост нарыхтоўчага абароту. Але трэба прызнаць, што тэмпы росту відавочна недастатковы. Яны проста чарапашы, — заўважыў кіраўнік дзяржавы. — Неабходна пашыраць сетку прыёмных пунктаў. Бо ініцыятыву перахопліваюць іншыя, у тым ліку прыватнікі. Але там, дзе выгадна, вы губляеце. А вы па-ранейшаму паўтараеце, што нарыхтоўчая дзейнасць не бізнес-праект, а сацыяльны кірунак. Прыватніку чамусьці выгадна, а кааператарам — не? Такого не бывае. Калі прыбыткава прыватніка, то вам — удвая. Бо гэта сыравіна для вашых жа прадпрыемстваў». Прэзідэнт падкрэсліў, што задачу выйсці на 90 працэнтаў перапрацоўкі ва ўласнай сістэме закупаў да 2025 года ніхто са спажывецкай кааперацыі не здымаў.

ЧАЦВЁРТАЕ. КААПЕРАТЫЎНАЯ ПРАМЫСЛОВАСЦЬ

Беларускі лідар заўважыў, што перапрацоўка — гэта не толькі рэзерв нарошчвання аб'ёмаў дзейнасці, але і разам з грамадскім харчаваннем дадатковы механізм кампенсацыі нізкаэфектыўнага гандлю ў вёсцы. «У вас дастаткова канкурэнтных пераваг. Вытворчасць прадуктаў харчавання для спажыўкааперацыі мае некалькі стратэгічных пасылаў. Гэта натуральнасць, пашырэнне асартыменту, рост прадукцыйнасці. Хлеб, кандытарскія вырабы, мяса, каўбаса, традыцыйныя саленні, замарожаныя грыбы — многае з таго, што вы рабіце, заўсёды карыстаецца попытам. Пашырайце свой асартымент», — настойвае Прэзідэнт.

Ён расказаў, што падчас наведвання горада Свіслач у 2021 годзе зайшоў у невялікую пяркарню. Але хлеб, які там выраблялі, Прэзідэнт